

Prikaz postupka¹

Ponovljeni postupak protiv Jove Begovića za ratni zločin protiv civilnog stanovništva

Županijski sud u Sisku

Predmet: K-25/06; ratni zločin protiv civilnog stanovništva, čl. 120. st.1. OKZ-a RH

Optužnica: ŽDO iz Siska, K-DO-12/06, od 21. srpnja 2006. godine, činjenični opis optužnice dva puta izmijenjen na raspravi održanoj 23. travnja 2007.

Rješenje VSRH: broj I-Kž-948/02 od 9. ožujka 2004. godine

Optuženi: Jovo Begović, nalazi se u pritvoru Županijskog zatvora u Sisku

Žrtve:

- **ubijen:** Bučar Stjepan
- **ranjeni:** Halerić Ramiz, Banadinović Angelina, Vujatović Đuro i Dumbović Zvonko

Zastupnik optužnice: Marijan Zgurić, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Sisku

Branitelji:

Dušanka Nenadović, odvjetnica iz Siska
Luka Šušak, odvjetnik iz Zagreba

Vijeće za ratne zločine:

Sutkinja Melita Avedić, Predsjednica Vijeća
Sutkinja Višnja Vukić, članica Vijeća
Sudac Danko Kovač, član Vijeća

Prijašnji postupak

Prvi kazneni postupak protiv Jove Begovića i još četvorice optuženih (Milorad Babić, Ranko Tarbuk, Šimo Podunavac i Budimir Jovanovski) proveden je pred Okružnim sudom u Sisku tijekom 1993. godine. Istraga i sudski postupak su vođeni u odsutnosti okrivljenih jer su bili nedostupni tijelima gonjenja Republike Hrvatske, nalazili su se na okupiranom području.

Optužnica broj KT-161/92 Okružnog državnog odvjetništva iz Siska od 16. veljače 1993. tereti Jovu Begovića, zajedno sa Miloradom Babićem, Rankom Tarbukom, Šimom Podunavcem i Budimirom Jovanovskim, da su 2., 16. i 21. rujna 1991., nakon što su od zapovjednika garnizona u Petrinji, Slobodana Tarbuka, primili naredbu da sa vojnim jedinicama kojima zapovijedaju izvrše napad na grad Petrinju i civilno stanovništvo Petrinje, iako su znali da u Petrinji nema jedinica HV-a, ili drugih jedinica koje bi mogle braniti grad Petrinju od napada, pristali na provedbu ovakvog naređenja, a potom, protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica tijekom rata, izdali zapovijed jedinicama kojima su zapovijedali.

Jovo Begović je optužen da je bio zapovjednik minobacačkog voda od 82 mm.

U provedenom dokaznom postupku svjedočili su Boris Bukal, Ivica Lovrenović, Jasmin Trkulja, Branko Cerjak, Stjepan Podnar, Mladen Marić i Josip Talaja, pročitan je zapisnik o medicinskom vještačenju, izvršen uvid u dokumentaciju očevida Policijske uprave Sisak, Odsjeka za kriminalističko-tehničke poslove, te prijave medicinskog centra Sisak o povredama Nikole Drakulića,

¹ *Suđenje pratio te sačinio prikaz s ključnim zapažanjima Goran Miletić, Documenta, Zagreb*

Banadinović Andeline, Rajka Đuričića, Ramiza Halerića, Rajka Vujkalija, Ivana Kendela, Rezike Jovanović, Đure Vujatovića i Milke Bunjan, kao i uvid u zapisnik o vanjskom pregledu mrtvih tijela Nikole Loknera, Stjepana Bučara, Đure Markovića, Milana Klarića i Alojza Mouče.

Samo jedan svjedok, Josip Talaja, teretio je Jovu Begovića da je kao poslužitelj djelovao minobacačem po gradu Petrinji, Mošćenici, Stancima i nogometnom igralištu «Gavrilović» u Petrinji. Ostali svjedoci nisu poznavali Jovu Begovića.

Presudom br. K-10/93, od 27. travnja 1993. godine, je Jovo Begović proglašen krivim da je kao komandir jedinice minobacačkog voda izdao zapovijed za artiljerijski napad na Petrinju. Osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, zajedno sa još četvoricom okrivljenih.

Odvjetnik Hamdija Urlić nije uložio žalbu na izrečenu presudu.

Temeljem međunarodne tjeralice Jovo Begović je uhićen i pritvoren u Njemačkoj. Postupak izručenja je trajao 7 mjeseci, te je 24.11.2005. godine izručen pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.

Temeljem članka 412. ZKP-a Jovo Begović je 30.11.2005. godine uložio zahtjev za obnovu postupka. Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Sisku odobrilo je obnovu postupka, međutim, propustilo je odrediti u koji stadij će postupak biti vraćen. Vrhovni sud RH je uvažio žalbu branitelja Jove Begovića, ukinuo rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Sisku, i vratio predmet prvostupanjskom Sudu na ponovno odlučivanje, uz napomenu da je Sud, u slučaju kada dopusti obnovu postupka, dužan odlučiti u koju fazu postupka će predmet biti vraćen. Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Sisku je 17. ožujka 2006. godine donijelo Rješenje br. Kv-53/06 kojim je prihvatilo zahtjev Jove Begovića za obnovu kaznenog postupka, ukinulo je presudu K-10/93., te predmet vratilo u stanje istrage.

Po pravomoćnosti rješenja o obnovi postupka optuženom je obustavljeno izdržavanje kazne zatvora a, na prijedlog državnog odvjetnika koji zastupa optužnicu, određen pritvor zbog postojanja pritvorskih razloga iz čl. 102. ZKP-a. Nakon istrage koja je trajala četiri mjeseca Županijsko državno odvjetništvo u Sisku je podignulo novu optužnicu.

Optužnica

Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Sisku br. K-DO-12/06, od 21. srpnja 2006. godine, stavlja na teret opt. Jovi Begoviću da je, dana 2., 16. i 21. rujna 1991. godine, u Petrinji, tijekom artiljerijskih napada na Petrinju kojima je zapovijedao Slobodan Tarbuk, komandant 622. motorizirane brigade JNA, kao komandir 1. odjeljenja minobacača od 82 mm 1. motoriziranog bataljuna 622. motorizirane brigade JNA, smještenog na poligonu vojarnje „Vasilj Gaćeša“, u predjelu Gavrilović Kose, iako je znao da u Petrinji nema jedinica HV, ili drugih jedinica koje bi mogle napasti vojarnu u Petrinji, niti jedinica koje bi mogle braniti grad Petrinju od napada, primivši naredbu komandira minobacačkog voda, Đure Samardžije, da izvrši napad na grad Petrinju i njegovo civilno stanovništvo, pristao provesti ovakvo naređenje i, suprotno odredbama čl. 3 Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata, od 12. kolovoza 1949. godine, i čl. 51. II. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije, izdao zapovijed posluzi minobacača koja je bila u sastavu njegovog odjeljenja da otvore vatru po civilnom stanovništvu grada Petrinje i po stambenim, komunalnim i drugim značajnijim objektima u Petrinji. Njemu podređeni vojnici su izvršili njegovu zapovijed pa je u napadima ubijeno više stanovnika Petrinje. Poginuli su: Lokner Nikola, Bučar Štef, Marković Đuro, Klarić Milan i Mouča Alojz. Teške i lake povrede zadobili su: Halerić(?) Ramiz, Đurinčić Rajko, Bunjan Mirko, Banadinović Angelina, Drakulić Nikola, Vujatović Đuro, Vujaković Rajko, Ceković Branko, Ceković Ljubica, Kovačević Janko, Popović Marijan, Dumbović Zvonko, Vidović Ivan i drugi. U tim napadima razrušeno je i uništeno više stambenih, komunalnih, sakralnih i dr. objekata u gradu Petrinji, među kojima gotove sve stambene zgrade u centru Petrinje, Općinski sud u Petrinji, crkva „sv. Katarine“, crkva „sv. Lovre“ i drugi objekti.

Optuženiku se stavlja na teret da je, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, ubio civile, pa da je time počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo u čl. 120., st. 1., Osnovnog krivičnog zakona (OKZ) RH.

U zakonskom, pravnom i činjeničnom opisu je nova optužnica ostala ista kao ona iz 1993. godine te se Jovo Begović optužuje da je, kao komandir 1. odjeljenja minobacača od 82 mm 1. motoriziranog bataljuna 622. motorizirane brigade JNA, dao zapovijed za granatiranje Petrinje. Optuženje se, ponovno, temelji na iskazu svjedoka Josipa Talaje koji, zapravo, nikada nije izjavio da je optuženi bio zapovjednik odjeljenja.

Izmjena optužnice od 23. travnja 2007.

Zamjenik ŽDO-a je optužnicu izmijenio u činjeničnom opisu na raspravi 23. travnja 2007. godine. Izmjenjena optužnica tereti optuženog Jovu Begovića da je izdao zapovijed da se na dan 2. rujna 1991. (dakle, ne 16. i 21. rujna) gađa minobacačem centar Petrinje, uslijed čega je poginuo Štef Bučar i ranjeno više osoba te počinjena veća materijalna šteta.

Na istoj raspravi, a nakon iznošenja obrane od strane okrivljenoga, optužnica je ponovno izmjenjena u činjeničnom opisu djela na način da je iz teksta izbačena zapovjedna odgovornost. Okrivljenom se, izmjenjenom optužnicom, stavlja na teret da je 2. rujna 1991. godine kao poslužitelj minobacača, iako je znao da u centru Petrinje nije bilo pripadnika Hrvatske vojske i policije, već samo civilno stanovništvo i civilni objekti, **primivši naredbu** od zapovjednika minobacačkog voda, Đure Samardžije, da izvrši napad na Petrinju i njezino civilno stanovništvo, **pristao provesti ovakvo naređenje**. Pravna kvalifikacija djela je ostala ista.

Tijek ponovljenog postupka

Ponovljeni postupak pred Županijskim sudom započeo je 1. prosinca 2006. i trajao je do 23. travnja 2007. kada je zaključena glavna rasprava. Presuda je objavljena 25. travnja 2007. godine.

Sastav vijeća

Vijeće je bilo sastavljeno od troje profesionalnih sudaca Županijskog suda u Sisku sukladno odredbi čl. 13. Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda. Dio propisa, u kojem stoji da suci profesionalci moraju imati dugogodišnje iskustvo u rješavanju kaznenih predmeta, nije bio u potpunosti ispunjen, naime, jedna od članica Vijeća je sutkinja Građanskog odjela Županijskog suda. Stranke nisu prigovarale sastavu Vijeća za ratne zločine.

Iskaz optuženoga o krivnji

Optuženi Begović i njegovi branitelji su, kao demonstraciju neslaganja s optužnicom, konstatirali kako im niti sadašnja optužnica, niti one izmijenjene, nisu razumljive.

Ipak se optuženi izjasnio da se ne osjeća krivim niti po jednoj optužnici.

Dokazni postupak

U tijeku dokaznog postupka saslušani su svjedoci: **Josip Talaja, Boris Bukal, Pero Trkulja, Joco Perenčević, Dragan Čorić, Franjo Štritof i Petar Žilić.**

Vijeće je prihvatilo sve dokazne prijedloge stranaka u postupku.

Županijsko državno odvjetništvo je predlagalo da se kao svjedoka sasluša pukovnika Ivana Mudrinića, ali nije uspjelo pribaviti njegovu adresu. Vijeće nije donijelo odluku o ovom prijedlogu, a obrana nije inzistirala na saslušanju navedenog svjedoka. Svjedok Boris Bukal je naveo da je čuo, da se Petar Mudrinić nalazi u Bosni i Hercegovini.

Svjedok Josip Talaja ima neposredna saznanja o događaju jer se inkriminiranog dana nalazio u kasarni. Svjedok je došao u kasarnu JNA u Petrinji 5. srpnja 1991. godine. Prema iskazima svjedoka optuženi Jovo Begović je u kasarnu došao sredinom srpnja 1991. godine, bio je rezervista i nije imao čin a obnašao je funkciju poslužitelja minobacača od 82 mm. Komandant desetine, ili odjeljenja, je bio Đuro Samardžija koji je komande dobivao od Slobodana Tarbuka.

Svjedok zna da su minobacači uporabljeni 2., ili 3., rujna 1991. godine pri granatiranju igrališta „Mladost“, ili „Gavrilović“. Toga dana tenkovi su prvi put izišli iz kasarne. Dva dana poslije uporabljene su haubice i višecjevni bacač raketa (VBR) kojima su gađani crkva u Hrastovcu i željezara. Nakon poplave u kasarni, 2 minobacača od 82 mm, 4 minobacača od 120 mm, 1 haubica i 1 VBR premješteni su na Gavrilović Kosu, poligon udaljen 500 m od kasarne, odakle je gađana Petrinja. Svjedok nema spoznaja je li optuženik bio poslužitelj minobacača na Gavrilović Kosi.

Svjedok je rekao da je optuženik otišao iz kasarne u uniformi sivo-maslinaste boje (SMB), bez čina, a za vrijeme dok je boravio u kasarni nije mogao preuzeti bilo kakvu ulogu u naređivanju.

Rekao je da je optuženik sa svima u kasarni imao korektan odnos, te da nikada nije imao kontakte s osobama koje su navedene u optužnici iz 1993. godine. Ne sjeća se u koje je vrijeme optuženik bio smješten u stacionar, te nije vidio liječnika koji je optuženiku dao injekciju.

Svjedok Boris Bukal dao je izjavu na sudu 1993. godine. Tada nije spominjao opt. Begovića što je pojasnio riječima da ga tada nije zanimao optuženi, već je samo htio znati tko mu je srušio kuću. U ponovljenom postupku svjedoči o okolnostima uzimanja iskaza od Petra Mudrinića u kojem je Petar Mudrinić svjedoku spomenuo izvjesnog Begovića. Opt. Jovu Begovića svjedok osobno ne poznaje.

Svjedok je dvadeset godina bio u sastavu JNA koju napušta u rujnu 1991. godine, od tada je radio u Policijskoj upravi u Sisku kao voditelj Odjela pričuve. U travnju 1992. godine načelnik PU Sisak, Đuro Brodarac, uputio ga je u Vojnu bolnicu u Zagreb da uzme izjavu od Petra Mudrinića, potpukovnika JNA, koji je zarobljen tijekom 1992. Od Petra Mudrinića je čuo da je u minobacačkom vodu uz Janković Ljubana, Simu Podunavca, Jovanovski Budimira bio još i neki Begović. O Mudrinićevu iskazu je sastavio službenu zabilješku.

Svjedok Pero Trkulja je do 1991. godine je, kao zamjenik generalnoga direktora, radio u poduzeću «Gavrilović» te poznaje Jovu Begovića kao djelatnika ovog poduzeća. 20. rujna 1991. godine napustio je Petrinju i od tada živi u Zagrebu.

Posvjedočio je o zbivanjima u Petrinji tijekom srpnja 1991.g. Tada nije bilo dana da se nije pucalo, bliske su se borbe vodile oko kasarni u samoj Petrinji koja je bila polarizirana. Poznavao je i oštećenog Stjepana Bučara koji je prema svjedokovim navodima puškom pucao prema Maloj kasarni u gradu.

Jednom je prilikom u «Gavrilović» došao okrivljeni kao rezervista JNA, bez opasača i obilježja. Bio je u pratnji jednog majora JNA i mehaničara koji je radio na održavanju i također bio u uniformi JNA. Došli su generalnom direktoru tražiti isplatu plaća.

Svjedok Petar Žilić je rekao da nema spoznaja o napadu na Petrinju.

Optuženoga Jovu Begovića poznaje od prije rata, radili su zajedno u Mesnoj industriji „Gavrilović“. Nema spoznaja je li optuženik bio u minobacačkom vodu, niti ima spoznaja kada je otišao iz MI „Gavrilović“.

Optuženika je prvi put nakon rata vidio kad je došao UNPROFOR. Vidao ga je u Glini, u društvu Rade Vrge.

Svjedok Franjo Štritof je pozvan kako bi se očitovao o okolnosti uzimanja izjave od Petra Mudrinića, potpukovnika JNA koji je zarobljen tijekom 1992. godine.

Svjedok je obnašao dužnost pomoćnika načelnika štaba za obavještajne poslove zbornog područja Zagreb. Tijekom 1992. dobio je informaciju, da se u Vlaškoj ulici u vojnom pritvoru nalazi zarobljeni

potpukovnik JNA sa područja Banije i Korduna, te da ga treba ispitati. Mudrinić je, kao pomoćnik za logistiku, dao značajne informacije i podatke o ustroju i lokaciji JNA sa područja Banije.

U izjavi, koju je vlastoručno napisao, Petar Mudrinić je spomenuo Jovu Begovića kao komandira minobacačkog odjeljenja. Svjedok nije bio prisutan dok je Mudrinić pisao, ili potpisao, tu izjavu. Mudriniću je bila ostavljena olovka i papir kako bi napisao sve čega se sjeti.

Ostali svjedoci nisu imali saznanja o inkriminacijama koje su optuženome stavljene na teret.

Nalaz grafološkog vještačenja

Centar za kriminalistička vještačenja «Ivan Vučetić» iz Zagreba je obavio grafološko vještačenje potpisa Petra Mudrinića na liječničkoj svjedodžbi po kojoj je, u vrijeme napada na Petrinju, optuženi Jovo Begović bio bolestan, te pisane izjave Petra Mudrinića koju je, kao zarobljen, dao pri ispitivanju. Prema provedenom vještačenju potpis na iskazu (sporni) i nesporni potpis (na uvjerenju o bolesti koje ima žig) nisu ispisani od iste osobe.

Materijalni dokazi

Vijeće je izvršilo uvid u sljedeće dokumente:

- izjavu od 14. 04. 1992. godine
- spis Kio 117/92. godine
- presliku radne knjižnice okrivljenika
- dokumentaciju očevida
- spis K-10/93. godine
- dokumentaciju o vojnoj dokumentaciji „SAO Krajine“
- bolničke prijave Opće bolnice «Dr. Ivo Pedišić»
- molbu supruge optuženoga za dodjelu stana/kuće, od 16. svibnja 1993. godine

Obrana okrivljenoga

Opt. Begović branio se šutnjom. Obranu je iznio na kraju dokaznog postupka. Ne osjeća se krivim za djelo koje mu se stavlja na teret.

Prije mobilizacije je radio u poduzeću «Gavrilović» kao poslovođa.

U srpnju 1991. je dobio poziv za mobilizaciju u tadašnju JNA. U kasarni „Vasilj Gaćeša“ je raspoređen u minobacačko odjeljenje. Tijekom službe nije imao ikakav čin, već je bio običan vojnik-rezervist, nikada nije izdavao naređenja. Zapovjednik odjeljenja je u početku bio Josip Talaja koji je izdao zapovijed za ukopavanje. Krajem kolovoza 1991. za zapovjednika je postavljen Đuro Samardžija. U to je vrijeme okrivljenik obolio od upale pluća te je smješten u stacionar u kasarni.

Na dan napada na Petrinju 2. rujna 1991 stacionar je pogođen te su svi u stacionaru dobili zapovijed da se vrte u postrojbu, da se on nije djelovao na minobacaču.

Sjeća se da je prilikom napada na kasarnu bilo ranjenih pripadnika JNA te da je tom prilikom Dejan Savić poginuo. Kako mu se zdravstveno stanje pogoršalo, okrivljenik je smješten u izmiješteni stacionar, a nakon mjesec dana je vraćen u postrojbu u pozadini. U siječnju 1992. je demobiliziran i odlazi u Srbiju djeci koja su tamo bila na školovanju.

Prije napada 2. rujna 1991. u Petrinji je bilo pripadnika civilne policije sa oznakama MUP-a RH koji su vršili kontrolu. Okrivljenik zna da je u gradu bilo i pripadnika ZNG-a, ali ne zna točno gdje su bili locirani, čuo je da se spominju lokacije: *Dom Kulture, Fazanerija, Vila Gavrilović*, te da su se ukopavali na liniji od Hrastovice do «Čičićeve vile». Iako ne zna točno, što se dešavalo na dan napada 2. rujna 1991, jer se nalazio u stacionaru, zna da je bila napadnuta „Mala kasarna“ („Šumarica“) i da je tražila pomoć od „Vasilja Gaćeše“.

Nije mu poznato ništa o stradanju civila Štefa Bučara i ostalih civila

Završna riječ zamjenika Županijskog državnog odvjetnika

Zamjenik ŽDO-a Marijan Zgurić smatra da je na osnovu izvedenih dokaza na nesumnjiv način dokazano da je okrivljenik počinio inkriminirano djelo koje mu se stavlja na teret.

Nesporno je da je u napadu dana 2. rujna 1991. smrtno stradao Štef Bučar, djelatnik na benzinskoj postaji, da je više civila ranjeno, te da je počinjena veća materijalna šteta na civilnim objektima.

Optužba smatra da je svjedok Josip Talaja vjerodostojno svjedočio, da je Jovo Begović bio poslužitelj na minobacaču od 82 mm koji je borbeno djelovao na grad Petrinju. Iskaz Borisa Bukala, koji je rekao da je od Petra Mudrinića dobio podatak da je Jovo Begović bio raspoređen u odjeljenju minobacača od 82 mm, drži direktnom potvrdom sudjelovanja okrivljenoga u inkriminiranoj radnji.

Zastupnik optužbe je istaknuo svjedočenje Pere Trkulje koji je rekao da je Štef Bučar smrtno stradao od posljedice granatiranja iz vojarne „Vasilj Gaćeša“, te potvrdio da u samom centru grada nije bilo pripadnika ZNG-a, već da su se isti nalazili u mjestu Kraljevčani, oko «Vile Gavrilović», oko «Čičićeve vile», «Fazanerije», itd.

Odvjetništvo smatra da uvjerenje kojim Begović potvrđuje da je bio u stacionaru nije vjerodostojno jer je grafološkim vještačenjem utvrđeno da nije potpisano od strane potpukovnika Mudrinića koji je, prema iskazu svjedoka Štritofa, vlastoručno pisao izjavu u kojoj je spomenuo Jovu Begovića.

Dokaz da je okrivljeni bio u vojarni je njegova molba za dodjelu kuće za smještaj, gdje on kaže da je bio sudionik u ratu od 30. 6. 1991. u dobrovoljačkoj jedinici formiranoj u kasarni „Vasilj Gaćeša“.

Prema tome, optužba smatra da je okrivljenik sudjelovao u granatiranju civilnih ciljeva, te da je svojim postupkom ostvario sva bitna obilježja predmetnog kaznenog djela, ali ne kao zapovjednik već kao izvršitelj inkriminiranog djela.

Ključni elementi obrane

Obrana okrivljenoga se temeljila na tvrdnji: *o manjkavosti optužnice; dokazu o bolesti okrivljenoga u inkriminirano vrijeme; pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i nezakonitom dokazu; te na sumnji u nepristranost Suda.*

- 1. Tvrdnju o manjkavosti optužnice, tj. da je „optužni akt ... nepotpun, neprecizan i manjkav“, obrana je obrazložila time što u činjeničnom opisu optužnog akta nema lokacije poginulog, kao niti lokacije ranjavanja ostalih oštećenih. Kad se ima u vidu da su trajale borbe, onda nesporno proizlazi da su civili mogli biti žrtve nekog drugog borbenog djelovanja. Boris Bukal i Josip Talaja svjedoče o mjestu pogibelji Štefa Bučara i ranjavanju Nikole Drakulića, Đure Vujatovića i Zvonka Dumbovića za koje je potvrđeno da su ranjeni i poginuli od tenkovske granate. Za ostale osobe navedene u činjeničnom opisu nema dokaza gdje i kada su ranjeni i o kakvim se povredama radi.*
- 2. Kao dokaz, da okrivljeni nije mogao posluživati minobacač inkriminiranoga dana, obrana je priložila dokument pod nazivom potvrda, a na kojemu piše da je Jovo Begović inkriminiranog dana bio u stacionaru, tj. da je bio bolestan.*
- 3. Tvrdnju o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i nezakonitom dokazu obrana je obrazložila na sljedeći način:*
 - a) da nema dokaza da je Jovan Begović primio zapovijed i proveo zapovijed;*
 - b) da nema dokaza da je toga dana djelovao baš taj minobacač;*
 - c) da nema dokaza da je baš od toga minobacača stradao oštećeni Štef Bučar, kao niti da su njime ranjeni civili, ili počinjena šteta na civilnim, kulturnim i sakralnim objektima, a da iz iskaza Borisa Bukala i Pere Trkulje proizlazi da je Štef Bučar pogođen tenkovskom granatom;*

- d) da pisana izjava Petra Mudrinića, kojom se želi dokazati da potvrda o bolovanju okrivljenoga nije vjerodostojna, zapravo nije zakoniti dokaz jer je svjedok Franjo Štritof iskazao da nije bio prisutan dok je Mudrinić pisao, ili potpisao tu izjavu, nego su Mudriniću bili ostavljeni olovka i papir kako bi napisao sve čega se sjeti, a da je jasno vidljivo da je pisana s više rukopisa i da je dopisivana te da je (u dijelu u kojem navodi da je optuženi zapovijedao) u suprotnosti s izjavom svjedoka Josipa Talaje koji je iskazao da optuženi nije imao čin u bivšoj JNA;
- e) da se za Štefa Bučara ne može zaključiti da je civil jer iz iskaza Borisa Bukala i Pere Trkulje proizlazi da je pogođen nakon što je pucao na *Malu kasarnu* JNA, a što je uzvrćeno tenkovskom granatom od koje je smrtno stradao;
- f) da je po iskazu Josipa Talaje toga dana bilo bliskih borbi oko vojarnje, da je na vojarnu izvršen napad od strane ZNG-a pri čemu je poginuo jedan vojnik, te da su u krug vojarnje dopremljena tijela oko 40 mrtvih vojnika-rezervista;
- g) da su se unutar samog grada nalazile postrojbe ZNG-a što je vidljivo iz iskaza pojedinih svjedoka o tomu da je barem dvoje ljudi dana 2. rujna 1991 u Petrinji poginulo kao pripadnici ZNG-a. Da iz iskaza Pere Trkulje i Borisa Bukala proizlazi da su pripadnici ZNG-a pristigli u Petrinju iz Zagreba sudjelovali u napadima 2. rujna 1991. te da su napravili grudobrane u samom središtu Petrinje.

4. Obrana ističe da je Okružni sud u Sisku već donio presudu protiv prvookrivljenog Milorada Babića i još četvorice, među kojim i protiv Jove Begovića, koji su proglašeni krivima i osuđeni na maksimalne kazne od 20 godina a branitelj nije uložio žalbu drugostupanjskom tijelu.

Braniteljica je iznijela tvrdnju da je zastupnik optužbe pokušao njenog branjenika optužiti za izvršilačku volju (pristanak na izvršenje zapovjedi) bez obzira kakav je doprinos okrivljenoga izvršenju kaznenog djela. Da ta ekstremna teorija u kaznenom pravu, poznata pod nazivom *cum animus auctoris* („sa voljom autora“), nije u skladu sa zakonima koji važe u Republici Hrvatskoj, dokazuje (u prilogu) navodom presude Vrhovnog suda br. Kž-835/96.

Presuda

Prije izricanja presude Vijeće za ratne zločine je stavilo izvan snage presudu Okružnog suda u Sisku od 27. travnja 1993. kojom je Jovo Begović zajedno sa još četvoricom optuženika proglašen krivim za ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a kojom je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina.

Optuženi Jovo Begović je proglašen **krivim da je počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva**, što je kao član posluge odjeljenja minobacača od 82 mm pristao izvršiti naredbu zapovjednika Đure Samardžije i izvršiti napad na civilno stanovništvo Petrinje i grad Petrinju, a posljedice čega su smrt Stjepana Bučara i teške tjelesne ozljede Ramiza Halerića, Angeline Banadinović, Đure Vijatovića i Zvonka Dumbovića, te pri čemu je razrušeno i uništeno više stambenih, komunalnih i sakralnih objekata, među kojima i stambene zgrade u centru Petrinje, Općinski sud u Petrinji, crkva Sv. Katarine i crkva Sv. Lovre. Osuđen je na **kaznu zatvora u trajanju od 5 godina**.

Sud obrazlaže da svoje uvjerenje temelji na iskazima ispitanih svjedoka: Josipa Talaje, Borisa Bukala, Pere Trkulje i Franje Štritofa, kao i iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka za rukopise Centra za kriminalistička vještačenja „Ivan Vučetić“ iz Zagreba, te iz dokumentacije očevida, zapisnika o očevidu, te bolničkim prijavama Opće bolnice «Dr. Ivo Pedišić» iz Siska.

U obrazloženju je Vijeće navelo kako je, pomno analizirajući rezultate provedenog dokaznog postupka, pojedinačno i u njihovoj ukupnosti, na nedvojben način dokazano da je okrivljeni postupio na način kako mu se to stavlja na teret izmjenjenom optužnicom. Svoje uvjerenje o krivnji optuženog Sud temelji na osnovu posrednih činjenica i to kako slijedi:

1. da je okrivljeni obnašao funkciju poslužitelja minobacača od 82 mm;
2. da se okrivljeni nalazio u kasarni iz koje je inkriminiranog dana pucao po Petrinji;
3. da je u Petrinji bilo civila koji su tom prilikom stradali;
4. da se u Petrinji nisu nalazile snage ZNG-a, pa su ciljevi artiljerijskog napada bili civili, a to je okrivljeni znao.

Za Sud je nesporno da je dana 2. rujna 1991. izvršen napad na gradsku jezgru grada Petrinje pri čemu je poginuo civil Stjepan Bučar, ranjeno nekoliko civila, a oštećeno je više stambenih i sakralnih objekata u gradu.

Sud smatra da iz iskaza ispitanog svjedoka Josipa Talaje nedvojbeno proizlazi da je okrivljeni bio pripadnik rezervnog sastava JNA, da je bio poslužitelj na minobacaču od 82 mm i da je navedeni minobacač kritičnog dana djelovao po gradu Petrinji. Iz iskaza svjedoka Borisa Bukala također proizlazi da je okrivljeni bio na minobacačima, a što je ovaj svjedok saznao iz razgovora sa potpukovnikom Petrom Mudrinićem koji je spomenuo prezime Begović u razgovoru sa svjedokom i povezo ga sa minobacačima od 82 mm. Na temelju činjenica da je okrivljeni Jovo Begović bio poslužitelj na minobacaču, da je kritičnoga dana bio u kasarni, te da je minobacač toga dana djelovao, Sud zaključuje da je okrivljeni toga dana kao poslužitelj dobio zapovijed da djeluje na Petrinju i da je zapovijed izvršio.

Vijeće je poklonilo povjerenje iskazima svjedoka Josipa Talaje koji je opisao događaje u vojarni *Vasilj Gačeša* gdje je navedeno vrijeme i boravio, te iskazu svjedoka Borisa Bukala koji je detaljno iskazivao o događajima tijekom 1991. a vezano uz ispitivanje uhićenog potpukovnika Petra Mudrinića.

Sud navodi da je na temelju iskaza ispitanog svjedoka Pere Trkulje utvrđeno da su pripadnici ZNG-a bili stacionirani izvan grada Petrinje, te je naveo koje su to lokacije bile. Iz iskaza svjedoka Borisa Bukala, te Pere Trkulje, utvrđeno je da su poginule i ranjene osobe bili civili.

Stjepan Bučar, kako to proizlazi iz iskaza ispitanog svjedoka Pere Trkulje, bio je djelatnik benzinske postaje i nije bio pripadnik ZNG-a, niti MUP-a RH. Sama činjenica da je isti kritične zgrade imao pušku uza se za Vijeće nema značenja u smislu da je on bio vojna osoba, jer se radi o razdoblju već započetog oružanog sukoba od strane paravojnih srpskih jedinica i oružanih snaga bivše JNA, a koje je započelo 26. lipnja 1991. napadom na policijsku postaju u Glini. Navedeno vrijeme u Petrinji nije bilo niti vrijeme rata niti mira jer je po danu bilo mirno, a po noći se pucalo tako da nije bilo neuobičajeno da su civili imali oružje uza se.

Vijeće smatra da je obrana okrivljenog, u kojoj navodi da je u inkriminiranom vremenskom razdoblju optuženi bio u stacionaru, tj. da je bio bolestan i liječen od upale pluća, te da nije bio član posluge na minobacaču od 82 mm, neuvjerljiva i usmjerena ka izbjegavanju odgovornosti za počinjeno kazneno djelo, jer je nakon provedenog grafološkog vještačenja utvrđeno da uvjerenje, kojim okrivljeni želi dokumentirati svoje nesudjelovanje u navedenim aktivnostima, nije potpisano od strane tadašnjeg pukovnika, tj. komandanta Petra Mudrinića, a suprotna je iskazima Josipa Talaje i Borisa Bukala.

Vijeće je na nesporan način utvrdilo da je Petar Mudrinić kao potpukovnik JNA bio zarobljen 1991. i stacioniran u Zagrebu u Vlaškoj ulici 117 gdje je bio ispitivan. Sud smatra da je svjedočenjem Franje Štritofa utvrđeno da je Mudrinić pisao i potpisao svoju izjavu od 14. travnja 1992. godine.

Iz liječničke dokumentacije, tj. bolničke prijave Opće bolnice «Dr. Ivo Pedišić» Sisak, vidljivo je da su dana 2. rujna 1991. poginule, odnosno ranjene, osobe za vrijeme napada na grad Petrinju.

Uvidom u molbu za stan od 16. svibnja 1992., potpisanu od strane okrivljenog Jove Begovića, vidljivo je kako isti podnosi molbu Komisiji za privremeni smještaj boraca i porodica čije su kuće uništene

ratnim razaranjem, u kojoj navodi da je sudionik u ratu od 30. lipnja 1991. u dobrovoljačkoj jedinici formiranoj u kasarni *Vasilj Gaćeša*.

Sud je iz činjeničnog opisa ispustio imena ranjenih civila Rajka Đuričića, Mirka Bunjana, Nikole Drakulića i Rajka Vujkalija jer je uvidom u medicinsku dokumentaciju utvrđeno da su isti zadobili eksplozivne rane, a što ne bi odgovaralo ranama zadobivenim od minobacača od 82 mm koji je pješačko oružje.

U obrazloženju presude Vijeće je ustvrdilo da je, primivši naredbu zapovjednika minobacačkog voda Đure Samardžije, okrivljeni pristao provesti ovakvo naređenje, iako je znao da u samoj gradskoj jezgri Petrinje nema pripadnika Hrvatske vojske i policije, te je otvorio vatru po civilnom stanovništvu i stambenim i drugim objektima u gradu znajući da je svaki hitac u gradu „pogodak“.

Kod odluke o kazni Sud se prvenstveno rukovodio zakonskim okvirima predviđenim za kazneno djelo iz čl. 120. OKZ-a RH (najmanje 5 godine, ili kazna zatvora od 20 godina) pri čemu je imao u vidu sve okolnosti koje su od utjecaja na izbor, vrstu i mjere kaznene sankcije.

Sud je okrivljeniku kao olakotnost ocijenio činjenicu da nije bio ranije osuđivan, što upućuje na usklađenost njegovog života, prije činenja predmetnog kaznenog djela, sa pozitivnim zakonskim propisima RH u kojoj je živio prije rata, velik protok vremena od počinjenja kaznenog djela (16 godina), kao i postupanje okrivljenog sa neizravnom namjerom, te korektno ponašanje na suđenju. Otegotnih okolnosti Sud okrivljeniku nije pronašao.

Mišljenje monitoring tima

Suđenje koje je protiv Jove Begovića provedeno na Županijskom sudu u Sisku u njegovoj odsutnosti, 1993. godine, je primjer farsičnog sudskog postupka u kome je flagrantno prekršeno pravo optuženika na obranu. Jovo Begović je tada bez dokaza optužen i osuđen na dvadeset godina zatvora da je kao zapovjednik minobacačkog odjeljenja izdao zapovijed za granatiranje civilnog stanovništva u Petrinji. Branitelj po službenoj dužnosti nije uložio žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na ovu presudu.

Županijsko državno odvjetništvo je nakon ponovljene istrage podignulo optužnicu s identičnim činjeničnim opisom – zapovijedanje minobacačkim odjeljenjem i izdavanje zapovijedi za granatiranje civila u Petrinji, što nije moglo dokazati, te je od te inkriminacije na kraju dokaznog postupka odustalo.

U ponovljenom suđenju odluku o krivnji Jove Begovića da je inkriminiranog dana posluživao minobacač kojim je granatirana Petrinja Vijeće je donijelo na temelju povezanih indicija, a odbacujući dokaz obrane da je okrivljenik toga dana bio bolestan. Ostaje na Vrhovnom sudu Republike Hrvatske da presudi je li odluka o odbacivanju dokaza obrane donijeta na temelju zakonito utvrđenih činjenica.

Ovo suđenje upozorava da je ponavljanje farsično provedenih postupaka u odsutnosti optuženika pred istim županijskim pravosudnim tijelima u samom startu stigmatizirano prethodnom pristranošću i nastojanjem da se tijekom ponovljenog postupaka pokušaju, bar djelomice, „zataškati“ propusti i povrede pravila pravičnog suđenja u prethodnom postupku. Stoga smatramo da su to ozbiljni razlozi da se ponavljanje postupaka u takvim slučajevima delegira u istražne centre za ratne zločine.

Obrazloženje

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Sisku na temelju ponovljenog postupka donijelo je presudu kojom je Jovo Begović proglašen **krivim da je počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva**, što je kao član posluge odjeljenja minobacača od 82 mm pristao izvršiti naredbu zapovjednika Đure Samardžije i 2. rujna 1991. godine izvršio napad na civilno stanovništvo Petrinje i grad Petrinju, a posljedice čega su smrt Stjepana Bučara i teške tjelesne ozljede Ramiza Halerića, Angeline Banadinović, Đure Vujatovića i Zvonka Dumbovića, te je razrušeno i uništeno više stambenih, komunalnih i sakralnih objekata, među kojima i stambene zgrade u centru Petrinje, Općinski sud u Petrinji, crkva sv. Katarine i crkva sv. Lovre. Osuđen je na **kaznu zatvora u trajanju od 5 godina**.

Prvi kazneni postupak protiv Jove Begovića i još četvorice optuženih (Milorad Babić, Ranko Tarbuk, Šimo Podunavac i Budimir Jovanovski) proveden je pred Okružnim sudom u Sisku tijekom 1993. godine. Istraga i sudski postupak su vođeni u odsutnosti okrivljenika, jer su bili na okupiranom području, te nedostupni tijelima gonjenja Republike Hrvatske.

Presudom br. K-10/93 od 27. travnja 1993. godine je Jovo Begović proglašen krivim, što je kao komandir 1. minobacačkog odjeljenja izdao zapovijed za artiljerijski napad na Petrinju, odnosno zapovjedio neselektivno i prekomjerno granatiranje civilnih objekata u gradu Petrinji, što je za posljedicu imalo smrtna stradanja i ranjavanje više osoba, te materijalnu štetu velikih razmjera. Zajedno sa još četvoricom okrivljenika Begović je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina.

Postupak proveden tijekom 1993. godine na Okružnom sudu u Sisku po našem sudu karakteriziraju ove činjenice:

1. Optužnica protiv Jove Begovića za zapovjednu odgovornost podignuta je bez dokaza (jedini svjedok koji je o ulozi optuženika u inkriminiranim radnjama imao neposrednih spoznaja je i u istrazi i na Sudu iskazivao da je optuženik bio u posluzi minobacača).
2. Bez i jednog dokaza Sud je optuženoga Jovu Begovića proglasio krivim da je zapovjedio 1. minobacačkom odjeljenju da granatira Petrinju i odredio mu maksimalnu kaznu od 20 godina (isti i jedini svjedok koji je o ulozi optuženika u inkriminiranim radnjama imao neposrednih spoznaja je na Sudu iskazivao da je optuženik bio u posluzi minobacača).
3. Branitelj po službenoj dužnosti, Hamdija Urlić, nije na prvostupanjsku presudu (maksimalna kazna od 20 godina zatvora) podnio žalbu Vrhovnom sudu RH te je ona postala pravomoćnom.

Nakon uhićenja, na temelju međunarodne tjeralice, Jovo Begović je izručen RH. Temeljem odredbe čl. 412. ZKP-a postupak je ponovljen od faze istrage.

Optužnica koja je nakon ponovljene istrage podignuta od strane Županijskog državnog odvjetništva je ponovno teretila Jovu Begovića za zapovijedanje 1. minobacačkom vodu da granatira civilne ciljeve u Petrinji. Kao dokaz za tu optužbu Državno odvjetništvo navodi, ponovno, samo jednog neposrednog svjedoka koji, međutim, tvrdi da je Jovo Begović bio poslužitelj na minobacaču, a ne komandir. Osobu, čiju pisanu izjavu, u kojoj stoji da je okrivljenik bio komandir minobacačke postrojbe Odvjetništvo predlaže kao dokaz, samo Odvjetništvo nije pozvalo kao svjedoka, odnosno nije pribavilo njegovu adresu! Tek nakon završetka sudbenoga dokaznog postupka Odvjetništvo odustaje od inkriminacije da je okrivljenik bio komandir.

Tijekom glavne rasprave pred Vijećem za ratne zločine nismo zamijetili povrede procesnih odredbi. Vijeće je uvažilo sve dokazne prijedloge stranaka u postupku. Osuđujuća presuda: da je okrivljenik

primio i izvršio zapovijed, te kao poslužitelj na minobacaču granatirao civile i civilne ciljeve u Petrinji, donesena je (prema stavu Suda) na temelju povezanih indicija – da je okrivljenik bio u vodu u funkciji poslužitelja, da je 2. rujna 1991. godine minobacač koji je on posluživao djelovao i da je okrivljenik tada bio u kasarni. Dokazi o tomu da je okrivljenik primio zapovijed od komandanta Đure Samardžije i da su žrtve stradale baš od inkriminiranog minobacačanstva u ovom postupku izvedeni.

Smatramo, međutim, ključnim kako će VSRH procijeniti vjerodostojnost tvrdnje, kao i pisane potvrde, kojom okrivljenik dokazuje da je u vrijeme inkriminiranog događaja bio bolestan te da, stoga, nije mogao posluživati minobacač.

Za ostale elemente na kojima je temeljena obrana branitelji nisu predlagali dodatne dokaze ni svjedoke.

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek
Documenta, Zagreb
Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb
Hrvatski helsinški odbor, Zagreb